

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 Oslo

VEST POLITIDISTRIKT

Deres referanse:

Vår referanse:
201804043-2 008

Sted, Dato
Bergen, 07.09.2018

HØRING - NOU 2018: 6 VARSLING - VERDIER OG VERN

Vest politidistrikt viser til brev om høring av varsling (NOU 2018:6).

Vest politidistrikt har tidligere formidlet til Politidirektoratet evalueringsrapport for hvordan varslingsordningen har foregått i Vest politidistrikt, og hvordan en ser for seg det videre arbeidet. Videre har Vest politidistrikt i møter, varslings saker, m.m. formidlet sitt syn på utfordringer i varslingsarbeidet.

Vest politidistrikt arbeidet med et utkast til høringsuttale før sommeren men vurderte, ut fra de varslings saker som da gikk, at en likevel ikke ville sende denne. I ettertid har vi vurdert dette annerledes. Høringsuttalelsen blir derfor oversendt til informasjon.

Generelt

Vest politidistrikt ser at det er mye godt arbeid som er lagt ned i denne NOU. Og at rapporten fremstår å være et resultat av empiriske studier innenfor et bredt spekter av fag og tema. Høringen om varsling er omfattende, og varslingsutvalget har kommet med noen sentrale forslag. I uttalelsen fra Vest politidistrikt kommer vi inn på noen av disse, og noen problemstillinger.

Begreper

Vest politidistrikt ser på det som nødvendig og viktig at utvalget går nærmere inn på sentrale begreper ifm varsling, definert i aml. Av utvalgets mandat fremkommer at utvalget særlig skal se på "forsvarlig varsling" og "kritikkverdige forhold". Arbeidet utvalget her har lagt ned er viktig og nødvendig, ettersom disse begrepene fremstår uklare. Siden vi alle har ulike referanser har vi også ofte ulik oppfatning av hva som menes med "kritikkverdige forhold". En klargjøring av dette mener Vest politidistrikt vil være av stor betydning.

Utvalget går imidlertid ikke inn på følgende/konsekvensene dersom et påstått forhold anses kritikkverdig. Dersom et påstått forhold er kritikkverdig er ytringen å anse som et varsel i lovens forstand. Men hva kan da konsekvens være for den "påvarslede"? På den annen side, dersom det ikke viser seg å være et kritikkverdig forhold, faller da "varslerstatus" bort og hvilke konsekvens får det?

Nettopp varslerstatus som begrep er noe ullent, særlig jfr Grl §100 om ytringsfrihet. Vest politidistrikt er derfor positivt til at utvalget også ser på andre begrep som ikke direkte omhandles av mandatet, som f.eks varslerstatus og rettigheter knyttet til dette.

VEST POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 285 Sentrum, 5804 Bergen
E-post: post.vest@politiet.no

Tlf.: 55556300
Faks: 55556550

Org. nr.: 983998461
www.politi.no

Vest politidistrikt er likevel av den oppfatning at det er en del uklarheter igjen og utvalget kunne med fordel klargjort sitt syn på flere av punktene. For eksempel bruker utvalget på side 34 begrepet "feilvarslinger" om saker som ikke viser seg å være kritikkverdige. Bli et varsel "feil" dersom det viser seg at undersøkende organ konkluderer med at ytringen ikke omhandler et mulig kritikkverdig forhold? Det henvises til at det er varslers oppfatning på tidspunktet for ytringen som er avgjørende. Hvorfor da bruke begrepet feilvarslinger? Bevisste feilvarslinger kan da være bedre begrep, dersom det sannsynliggjøres at varslere har brukt varslingsinstituttet bevisst i strid med bestemmelsene. På samme måte bør det klargjøres hva som menes med forsvarlig varslings.

Habilitet

At habilitet er et av begrepene som utvalget behandler ser Vest politidistrikt som positivt. Men en kunne tenke seg en mer utfyllende drøfting ifht punktet om "egnet til å svekke tilliten til om den som behandler saken er upartisk". Sett i lys av at utvalget gjennomgående anbefaler at varsel blir behandlet på lavest mulig nivå, hvordan ser så utvalget dette i lys av utfordringer med habilitet? Skal dette tolkes utvidende eller innskrenkende, og hvorfor? Hva med øverste ledelse sin involvering ifht habilitet? Habilitet og tillit er nært beslektet. Er det nok at varslere ikke har tillit for å si at inhabilitet inntreffer? Hvem avgjør habilitetsinnsigelser?

Lavest mulig

Vest politidistrikt er meget positivt til at utvalget bruker så mye tid og empiriske studier på å argumentere på at ytringer om formentlig kritikkverdige forhold er best håndtert på lavest mulig nivå. Dette blant annet ved å sitere FAFO fra 2016. Undersøkelsene viser at det viktigste verktøyet er å lære opp organisasjonene selv til å håndtere varslere internt.

Varslingsombud

Vest politidistrikt er i utgangspunktet positiv til opprettelse av et nasjonalt varslingsombud, men i en mer avgrenset rolle enn det utvalget foreslår.

Vest politidistrikt ser på rådgivningsfunksjonen som utelukkende positiv, og ønsker at dette kommer som en ordning. Ved at det er en instans som er satt til å gi alle aktører råd tror en at en del varslere, eller at saken eskalerer, kan unngås.

Utvalget legger vekt på at "virksomheten må ta tak i det kritikkverdige forholdet og håndtere varselet på lavest mulig nivå". Et nasjonalt varslingsombud er tenkt å ha i oppgave å motvirke at saker utvikler seg til store og konfliktfylte prosesser. Fordelen med dette er at en vil ha en aktør som gir råd til alle parter i saken, og som på denne måte kan bidra til at en sak ikke eskalerer.

Fra Vest politidistrikt sin side har vi et oppriktig ønske om at det er varselet som skal ha fokus, og ikke varsleren, og at en skal bruke ressurser på å undersøke de fremsatte påstandene, som utvalget skriver om på side 134. Vest politidistrikt mener at et varslingsombud med rådgiverfunksjon kan bidra til at fokus ikke blir dratt bort fra varselet.

Utfordringene med varslingsombud slik det er forstått er, slik Vest politidistrikt ser det, blant annet knyttet til hvorvidt dette ombudet skal ha fullmakt til på egen hånd å iverksette egne undersøkelser, og fullmaktene og mandatene til disse undersøkelsene. Vi mener dette er for uklart etter utvalgets innstilling og følgelig bør dette utredes nærmere. Utvalget argumenterer for at ombudet skal ta stilling til om ytringen er å regne for et varsel (ergo kritikkverdige forhold). I neste omgang sier man det er uheldig at ombudet skal gi råd i det ene øyeblikket for så å se på konkrete saker i det neste.

Vest politidistrikt mener at en midlertidig ordning med et varslingsombud med utelukkende konsultativ funksjon kan opprettes midlertidig, uavhengig av videre arbeid med videre mandat.

Handlingsrom

Utvalget omtaler utfordringene med at forbudet mot gjengjeldelse ikke er tilstrekkelig effektivt(s 135). Antall saker for domstolene om varsling økte betraktelig etter at reglene kom inn i arbeidsmiljøloven. I mange saker har domstolene kommet til at det ikke har fremkommet gjengjeldelse. Det kan oppfattes i rapporten at dette er et problem og at varslere blir utsatt for gjengjeldelse på tross for det domstolene har kommet frem til.

Etter Vest politidistrikt sin oppfatning kunne dette punktet vært mer belyst. En opplever at det kan være motstridende oppfatninger om hva arbeidsgiver kan gjøre i en enhet der det er levert varsel. Parkerer varselet styringsretten helt, eller har arbeidsgiver fremdeles handlingsrom i forhold til resten av driften? Uklare oppfatninger omkring dette emnet kan og føre til at varslere får råd som ikke er i tråd med rettsoppfatningen. De mange utfordringer en har i hverdagsledelse er ofte ikke omtalt i forbindelse med varslingsrutiner, og blir ofte gjenstand for uenighet. Noe som kan føre til at en blir svært forsiktig med å gripe fatt i utfordringer i arbeidssituasjon, selv om det ikke direkte kan knyttes til varselet. Dette kan føre til ulik behandling av varslere og andre ansatte i en enhet og igjen føre til negative arbeidsmiljøutfordringer. Det kan og være en driver som eskalerer konflikten. Dette er et tema det er knyttet stor usikkerhet til og Vest politidistrikt mener at dette bør klargjøres.

Tvistnemnd

Utfordringer med å sette i verk tiltak som skal styrke enkelte eller flere parter sine rettigheter er, etter Vest politidistrikt sin oppfatning, at dette løfter fokus vekk fra det utvalget selv har påpekt. At saken bør søkes løst på lavest mulig nivå. Vest politidistrikt støtter ikke en tvistnemnd.

Opplæringstiltak

Vest politidistrikt viser til evalueringsrapport for varslingsordningen i Vest politidistrikt.

I rapporten kommer det m.a. frem at det fremdeles er behov for opplæring i varslingsordningen, og gruppen foreslår opplæringstiltak.

Vest politidistrikt er positivt til opplæringstiltak, og støtter utvalgets forslag om videreutvikling av Arbeidstilsynets arbeid med varsling og kurstilbud for statlige arbeidsgivere, ledere og HR-medarbeidere i regi av Difi. Videre støtter vi en nasjonal varslingsveileder utarbeidet av Arbeidstilsynet.

Tidsaspekt

Videre ser Vest politidistrikt at en av utfordringene i varslings saker er å få behandlet saken raskt. En av utfordringene her er m.a. at til mer omfattende og komplekst et varsel er jo mer tid tar det. Et varsel med f.eks. en enkel påstand om et lovbrudd er relativt enkelt å undersøke, og vil derfor relativt raskt kunne bli behandlet. Om varselet er svært omfattende og komplekst vil undersøkelsene bli tilsvarende omfattende.

Dette er en utfordring, både for varslere, påvarslet og arbeidsgiver.

Med hilsen

Thor Åge Midttun
Seksjonsleder HMS